

22 MART DÜNYA SU GÜNÜ (2023)

Suyun varlığı yaşam için gereklidir ve her insanın yeterli miktarda, kesintisiz, temiz suya hakkı vardır. Bu hakkın karşılanabilmesi için su ve sanitasyona (suyun temizliğinin sağlanması ve korunması amacıyla yürütülen faaliyetler) ihtiyaç vardır. Bu hizmetlerin yürütülmesi hükümet, yerel yöneticiler ve toplumun ortak görevidir. Bu sebeple 1993'ten beri her yıl Mart ayının 22'si "Dünya Su Günü" olarak belirlenmiştir.

Dünyamızın yüzeyinin çoğunu su oluşturmaya rağmen insanlar tarafından kullanılabilir suyun yüzdesi çok düşüktür. Ayrıca küresel ısınma, ormanlık alanların hızla azalması, aşırı kentleşme vb. diğer etkiler nedeni ile günümüzde daha da belirginleşen bir su krizi söz konusudur. Suyu erişimdeki bu eksiklik yaşamın birçok alanını etkilemekte ve sonunda insanlığın gelişimini engelleyebilmektedir. Temiz suyun, içme ve gıda için kullanımında temini güçleşmekte ve doğrudan ve dolaylı olarak kullanma suyu erişimdeki güçlükler başta bulaşıcı hastalıklar olmak üzere sağlık sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Bu gerekçelerle temiz içme ve kullanma suyu ve sanitasyon krizinin derinleşmemesi hatta erişimin kolaylıkla sağlanabilmesi için hem topluma hem de karar vericilere sorumluluklar düşmektedir. Çünkü temiz suya erişilebilmesi politika, yerel yönetim faaliyetleri, sağlık sektörü birçok sektörün ortak çabasıyla sağlanabilmektedir. Bu nedenle "Dünya Su Günü'nün" hatırlanması ve oluşan farkındalık önem arz etmektedir.

Temiz suyun insan yaşamının sürdürülmesini işlevi onu küresel düzeyde gündeme taşımış ve 2015 yılında taahhüt edilen, 2030'da ulaşılması umulan "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" içinde "Hedef 6: Temiz Su ve Sanitasyon" başlığı ile yer almıştır. Burada amaçlanan hayatın neredeyse her alanında yer alan temiz suyun ülkeler düzeyinde başta karar vericiler olarak dikkatini çekmek ve konudaki olumlu uygulamalara adım atmalarını sağlamaktır. Bugünün her yıl hatırlanması ile ayrıca bireysel farkındalığın artırılarak suyun kullanıldığı her sektörde toplumsal yanıtın oluşturulması amaçlanmıştır.¹

2023 teması "**Su ve sanitasyon krizini çözmek için değişimi hızlandırmak**" olarak belirlenmiştir ve aşağıdaki noktalar vurgulanmaktadır:

- Ülkelerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden "Hedef 6: Temiz Su ve Sanitasyon'a" ulaşabilmesi için bu konuda dört kat daha fazla çalışmasına ihtiyaç vardır,
- Temiz su ve Sanitasyon sorunu sadece hükümetlerin çözebileceği bir sorun değildir, toplumun her bir bireyi konuda çaba göstermelidir,
- Birleşmiş Milletler "Değişimin kendisi sen ol" şeklinde bir kampanya da yürüterek kişilerin suyu kullanma ve tüketme biçimlerini yönetme becerisiyle suyun korunması lehine değiştirmesini önemsemektedir.^{2,3}

Türkiye 1980'lerden sonra su kıtlığı riski yüksek ülkeler arasına katılmıştır. Küresel ısınma ve iklim krizi, plansız kentleşme, aşırı nüfus ve sanayileşme gibi faktörler özellikle büyük şehirlerde olmak üzere

¹ [İnternet] <https://www.worldwaterday.org/learn> Erişim: 14.03.2023

² [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/water-day> Erişim: 15.03.2023

³ [İnternet] <https://www.unwater.org/news/world-water-day-2023> Erişim: 15.03.2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-34)

Ülkemizde su sıkıntısını ön plana çıkarmıştır. Su kaynağı yılda 4000 m³ civarından 1500 m³'e düşmüştür. Nüfus artışı ve iklim değişikliğinin etkisiyle su mevcudiyetinin 2050 yılında 1000 m³'e düşmesi beklenmektedir. Ülkemizde kullanılabilir suyun yaklaşık %74'ü tarımsal sulamada, geri kalan %15'i içme-evsel ve %11'i endüstriyel amaçlı kullanılmaktadır. Sonuç olarak suyun bireysel kullanımının yanında tarımsal su kullanımının yönetimi özellikle önem arz etmektedir.^{4,5}

Türkiye Avrupa'daki ülkeler arasında temiz suyun sağlanması yönünden en yüksek risk taşıyan ülkelerden biridir. Geleceğe yönelik yapılan tahminlerde, havzalardaki yüzey sularının 2030'da %20 ve 2050'de %35 azalma beklenmektedir. Ayrıca Türkiye'de su sıkıntısına bağlı kurak alanların genişleyebileceği düşünülmektedir.⁶

Türkiye'nin Güneydoğusunda 06 Şubat 2023 tarihinde başlayan ve devam eden depremler süreci ve ardından 14 Mart 2023 tarihinde oluşan sel nedenli afetler sebebiyle şehirlerin hem üst yapı hem de alt yapı sistemleri ciddi zarar görmüştür. Bunun sonucunda oluşan kirlenme nedeniyle temiz içme ve kullanma suyu sağlanamamıştır. Halen afet bölgesinde içme suyu temininde büyük ölçüde ambalajlı sular kullanılmaktadır. Bu noktada su sıkıntısı son yıllarda daha artan ülkemizde yerel yönetimin ve merkezi otoritenin altyapı ve üstyapı hizmetlerinin niteliğini artırması, bu hizmetleri gerçekleştirirken oluşabilecek afet koşullarını da dikkate şehirleri oluşturma ve geliştirmesi günümüzde daha da önemli hale gelmiştir.⁷

⁴ [internet] <https://earthrefuge.org/turkey-at-high-risk-of-water-scarcity/#:~:text=As%20a%20water%2Dstressed%20country,since%20there%20is%20no%20rainfall> Erişim: 16.03.2023

⁵ [internet] <https://www.climatechange.org/turkey/fresh-water-resources/> Erişim: 16.03.2023

⁶ [internet] <https://www.climatechange.org/turkey/fresh-water-resources/> Erişim: 16.03.2023

⁷ [internet] <https://www.unicef.org/turkiye/bas%C4%B1n-b%C3%BCtenleri/unicef-y%C4%B1k%C4%B1c%C4%B1-depremlerin-birinci-haftas%C4%B1nda-milyonlarca-%C3%A7ocuk-acil-insani-yard%C4%B1ma> Erişim: 16.03.2023